

Anonymiseret version

Oversættelse

C-529/22 – 1

Sag C-529/22

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

9. august 2022

Forelæggende ret:

Landgericht Frankfurt am Main (Tyskland)

Afgørelse af:

7. juli 2022

Sagsøger og appellant:

PA

Sagsøgt og indstævnt:

trendtours Touristik GmbH

[Udelades]

Landgericht Frankfurt am Main
2022

Frankfurt am Main, den 7. juli

[udelades]

Kendelse

I sagen

PA, [OMISSIS] 60598 Frankfurt am Main,

sagsøger og appellant

[udelades]

mod

DA

trendtours Touristik GmbH [udelades] 65830 Kriftel,

sagsøgt og indstævnt

[udelades]

har 24. afdeling for civile sager ved Landgericht Frankfurt am Main [udelades] den 7. juli 2022 afsagt følgende

kendelse:

I. Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde [udelades] følgende spørgsmål vedrørende fortolkningen af EU-retten til præjudiciel afgørelse:

- 1) Skal artikel 12, stk. 2, i direktiv (EU) 2015/2302 af 25. november 2015 om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer samt om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og direktiv 2011/83/EU og om ophævelse af direktiv 90/314/EØF (herefter »pakkerejsedirektivet«) fortolkes således, at der heri foruden pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 1, fastsættes en yderligere opsigelsesret, hvis retlige følger kun finder anvendelse, hvis den rejsende ved sin meddelelse af opsigelsen påberåber sig uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, der indtræffer på rejsedestinationen eller i umiddelbar nærhed heraf, og som væsentligt berører leveringen af pakkerejsen, eller som i væsentlig grad berører befordringen af passagerer til destinationen?
- 2) Skal pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, fortolkes således, at en forpligtelse til at betale et opsigelsesgebyr ikke bortfalder, hvis den rejsende ved sin opsigelse ikke angiver nogen grund og først efterfølgende begrundet opsigelsen med uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, der på tidspunktet for opsigelsen ifølge en prognose eller på tidspunktet for rejsen indtræffer på rejsedestinationen eller i umiddelbar nærhed heraf, og som væsentligt berører leveringen af pakkerejsen, eller som i væsentlig grad berører befordringen af passagerer til destinationen?

II. Sagen udsættes.

Præmisser:

I.

De faktiske omstændigheder er følgende:

Sagsøgeren reserverede hos sagsøgte, en rejsearrangør, den 19. marts 2019 en rejse med navnet »Israel og Jordan« til sig selv og sin hustru for perioden fra den 26. april 2020 til den 7. maj 2020 til en pris på 2 908,00 EUR. Sagsøgeren betalte i henhold til en forudbetalingsfaktura 325,00 EUR til sagsøgte.

Sagsøgeren meddelte den 6. januar 2020, 16 uger før den planlagte rejse, sin opsigelse af aftalen med disse ord:

»Vedrørende [udelades] [reservationen] meddeler jeg Dem hermed, at vi ønsker at opsigte rejsen.

De bedes venligst bekræfte opsigelsen, og at opsigelsesgebyret maksimalt udgør 20% af rejsens pris. [...]«

Sagsøgte udstedte den 8. januar 2020 en »afbestillingsfaktura« til sagsøgeren, beregnede i henhold til de i aftalen fastsatte rejsebetingelser 25% af rejsens pris som »fast opsigelsesgebyr«, i alt 727,00 EUR, og beholdt det forudbetalte beløb. Sagsøgeren betalte den 13. januar 2020 uden forbehold de resterende 402,00 EUR til sagsøgte.

Rejsen blev aflyst af sagsøgte som følge af corona-pandemien. Ved meddelelse af 5. november 2020 krævede sagsøgeren først selv og herefter repræsenteret af en advokat den 2. december 2020 uden held tilbagebetaling af de 727,00 EUR, som han havde betalt, og begrundede nu sin opsigelse med corona-pandemien, som bredte sig, og den manglende gennemførelse af rejsen.

Sagsøgeren har gjort gældende, at sagsøgte ikke har ret til at få betalt et opsigelsesgebyr, idet et sådant gebyr er udelukket som følge af sagsøgtes aflysning af rejsen. Pakkerejsedirektivet udelukker efter sagsøgtes opfattelse ikke, at en opsigelse, som i første omgang meddeles uden begrundelse, kan være begrundet.

Amtsgericht Frankfurt am Main (byretten i Frankfurt am Main) frifandt ved dom af 16. september 2021 sagsøgte. Ifølge dommen har sagsøgte i henhold til § 651 h, stk. 1, tredje punktum, i Bürgerliches Gesetzbuch (den tyske borgerlige lovbog, herefter »BGB«), sammenholdt med sagsøgtes almindelige forretningsbetingelser, ret til et passende opsigelsesgebyr på 727,00 EUR. Bestemmelserne om en fast kompensation for opsigelse finder anvendelse. Sagsøgeren, som bærer oplysningspligten og bevisbyrden, har ikke påvist, at den konkrete skade er af mindre omfang. Retten til kompensation er heller ikke udelukket i henhold til BGB's § 651 h, stk. 3. Sagsøgeren synes desuden at have opsagt rejsen uafhængigt af corona-pandemien, og tilsyneladende blev pandemien først efterfølgende anført som begrundelse for et tilbagebetalingskrav.

Sagsøgeren har inden for fristerne iværksat appel og opretholdt sine krav om tilbagebetaling af de beløb, han har betalt til sagsøgte.

Sagsøgte finder, at byrettens dom er korrekt. BGB's § 651 h, stk. 3, finder ifølge sagsøgte slet ikke anvendelse til fordel for sagsøgeren, eftersom han ikke har påberåbt sig grunde i denne bestemmelses forstand.

II.

Spørgsmålet, om sagsøgerens appel skal tages til følge, afhænger i afgørende grad af fortolkningen af pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, navnlig af, om der heri ud over pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 1, fastsættes en yderligere grund til opsigelse, og om en opsigelse er udelukket, hvis den rejsende i sin meddelelse af opsigelsen over for rejsearrangøren ikke har angivet nogen grund til opsigelsen.

I henhold til de tyske bestemmelser vedrørende aftaler om pakkerejser, som gennemfører pakkerejsedirektivets artikel 12, kan den rejsende i henhold til BGB's § 651 h, stk. 1, før rejsens begyndelse til enhver tid opsiges aftalen om pakkerejse. Den nationale lovgivning fastsætter ikke, at der skal angives en grund til opsigelsen. Den retlige følge af en opsigelse fra den rejsendes side er i henhold til BGB's § 651 h, stk. 1, andet punktum, at rejsearrangøren mister retten til at få betalt rejsens pris. I henhold til BGB's § 651 h, stk. 1, tredje punktum, kan rejsearrangøren kræve en passende kompensation, der i henhold til BGB's § 651 h, stk. 2, også kan fastsættes som et fast beløb i de almindelige forretningsbetingelser. I henhold til BGB's § 651 h, stk. 3, første punktum, kan rejsearrangøren dog ikke kræve kompensation for opsigelsen i tilfælde af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, der indtræffer på rejsedestinationen eller i umiddelbar nærhed heraf, og som [...] væsentligt berører levering af pakkerejsen.

I det foreliggende tilfælde forelå der på bestemmelsesstedet sådanne uundgåelige, ekstraordinære omstændigheder, der væsentligt berørte rejsen, eftersom rejsen ikke kunne gennemføres som følge af corona-pandemien, som udgør en uundgåelig, ekstraordinær omstændighed.

I henhold til ordlyden af de tyske bestemmelser i BGB's § 651 h, stk. 1 og 3, kan sagsøgte ikke kræve kompensation for opsigelsen, eftersom ordlyden i BGB's § 651 h, stk. 3, knytter sig til de faktiske omstændigheder på det aftalte rejsetidspunkt. Opfattelsen i tyske retters retspraksis og i tysk juridisk litteratur om rejselovgivning, hvorefter spørgsmålet om en uundgåelig, ekstraordinær omstændighed afhænger af en prognose på tidspunktet for opsigelsen på grundlag af en ex ante-betragtning (jf. bl.a. Oberlandesgericht Hamm (den regionale ret i første instans i Hamm), dom af 30.8.2021 – 22 U 33/21, BeckRS 2021, 24178, Amtsgericht Düsseldorf (byretten i Düsseldorf), dom af 8.2.2021 – 37 C 471/20, NJW-RR 2021, 930, Amtsgericht Frankfurt (byretten i Frankfurt), dom af 11.8.2020 – 32 C 2136/20 – dommens præmis 38, Amtsgericht München (byretten i München), dom af 27.10.2020 – 159 C 13380/20 – dommens præmis 19, Landgericht Kassel (den regionale ret i første instans i Kassel), dom af 2.11.2021 – 5 O 459/21 – dommens præmis 35, [udelades]), støttes ikke af ordlyden af den tyske lovtæst. Spørgsmålet om, hvorvidt ordlyden af BGB's § 651 h, stk. 3, er i

overensstemmelse med pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, eller om den tyske bestemmelse skal fortolkes i overensstemmelse med direktivet, er genstanden for præjudicielle forelæggelser for Domstolen, som verserer under sagsnummer C-776/21 og C-193/22 (jf. også Oberster Gerichtshof (øverste domstol), Østrig, kendelse af 25.1.2022 [udelades] [sag C-193/22]).

Det er desuden uafklaret, om den rejsende, her sagsøgeren, ikke kan påberåbe sig BGB's § 651 h, stk. 3, første punktum, fordi han i sin meddelelse af opsigelsen ikke angav nogen grund og først efterfølgende begrundede opsigelsen med begrænsningerne i Israel og Jordan som følge af corona-pandemien.

I henhold til ordlyden af BGB's § 651 h, stk. 1, er det ikke nødvendigt at angive en grund til opsigelsen i forbindelse med meddelelsen af opsigelsen, eftersom der ikke kræves en grund til opsigelsen, for at retten til tilbagebetaling af rejsens pris indtræder. BGB's § 651 h, stk. 3, fastsætter ikke en selvstændig opsigelsesret. Den nationale lovgiver har derimod udformet bestemmelsen som en indsigelse fra den rejsende mod det principielt gældende opsigelsesgebyr, såfremt der på bestemmelsesstedet eller i umiddelbar nærhed heraf foreligger ekstraordinære og uundgåelige omstændigheder, der væsentligt berører leveringen af rejsen.

Det er tilsvarende uafklaret, om pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, fastsætter en selvstændig opsigelsesret, som den rejsende også skal påberåbe sig ved sin opsigelse – til forskel fra en opsigelse som omhandlet i pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 1 – for at udelukke, at rejsearrangøren har ret til at få betalt et opsigelsesgebyr.

Henset til ordlyden af pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, formuleres der heri en særskilt opsigelsesret i forhold til pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 1. Denne opsigelsesret fastlægges efter afdelingens opfattelse ved anvendelsen af begreberne »har den rejsende ret, [...], hvis [...]«. Der formuleres en betingelse for opsigelsen og fastsættes dermed en grund til opsigelsen.

Pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 1, indeholder i systematisk henseende ikke en sådan begrænsning, hvorimod pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 3, fastsætter en sådan begrænsning for rejsearrangøren. Rejsearrangøren kan i henhold til denne bestemmelse opsiges aftalen om pakkerejsen, hvis det minimale deltagerantal ikke nås (litra a), eller rejsearrangøren er forhindret i at opfylde aftalen på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder (litra b). Det forhold, at artikel 12, stk. 1 og 2, fastsætter to forskellige former for opsigelsesret og skal afgrænses i forhold til hinanden, fremgår efter afdelingens opfattelse også af, at pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, gælder »uanset stk. 1«, altså ud over stk. 1.

Afdelingens retlige bedømmelse bekræftes efter dens egen opfattelse også af 31. betragtning til pakkerejsedirektivet. Også heri omhandles en opsigelsesret, der gælder når som helst og dermed er betingelsesløs, mod betaling af et opsigelsesgebyr (første punktum), og i andet punktum en opsigelse uden forpligtelse til at betale et opsigelsesgebyr. I pakkerejsedirektivet lægges dermed,

ligesom den nationale lovgiver har gjort, det princip til grund, at der opstår en ret til at få betalt et opsigelsesgebyr, og i direktivet fastsættes henset til dets opbygning, at dette opsigelsesgebyr kun undtagelsesvist bortfalder i det særlige tilfælde, at der foreligger ekstraordinære omstændigheder og en væsentlig påvirkning af rejsen eller befordringen.

Efter den forelæggende rets opfattelse følger det af denne opbygning og det forhold, at der foreligger en grund til opsigelsen, at den rejsende i forbindelse med opsigelsen skal påberåbe sig den ret, der er fastsat i pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, hvis vedkommende ikke ønsker, at det i pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 1, andet punktum, omhandlede opsigelsesgebyr indtræder. Dette krav til den rejsendes meddelelse af opsigelsen kunne igen udledes af det forhold, at bestemmelsen netop knytter sig til den ekstraordinære omstændighed og den væsentlige påvirkning af leveringen af rejsen. Formuleringen i pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, tilsigter, at den retlige følge, der består i et manglende opsigelsesgebyr, kun indtræder, hvis den rejsende, der har et tilsvarende valg mellem de to former for opsigelsesret, påberåber sig den. Hensynet til begge kontrahenters retssikkerhed kan også tilsige, at den rejsende konkret beslutter (og også angiver), hvilken af de to former for opsigelsesret vedkommende vælger.

Med henblik på direktivet selv kan det på den anden side tale imod, at der følger et krav om begrundelse af direktiv (EU) 2015/2302, at der ikke konkret er fastsat et sådant krav, og at den rejsende, der sædvanligvis ikke er juridisk sagkyndig, tilsvarende ikke har nogen viden herom. Artikel 12, stk. 2, første punktum, i direktiv (EU) 2015/2302 bestemmer blot, at den rejsende har en opsigelsesret og ikke, at vedkommende også skal begrunde den. Det fremgår desuden ikke af bestemmelserne, at den nationale ret i objektiv henseende skal foretage en subsumtion under en af de to bestemmelser.

Såfremt den rejsende ikke påberåber sig de ekstraordinære omstændigheder, vil vedkommende tilsvarende være forpligtet til at betale et opsigelsesgebyr. Sidstnævnte fortolkning vil i den foreliggende sag medføre, at den rejsende ikke kan påberåbe sig pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2 (eller BGB's § 651 h, stk. 3), og skal betale et opsigelsesgebyr til rejsearrangøren. BGB's § 651 h, stk. 3, vil i dette tilfælde skulle fortolkes i overensstemmelse med direktivet (pakkerejsedirektivets artikel 4).

Afdelingen har allerede [udelades] forelagt Domstolen dette præjudicielle spørgsmål ved kendelse af 9. juni 2022. [Udelades] [sag C-511/22]

Såfremt Domstolen lægger til grund, at der påhviler den rejsende en begrundelsespligt over for rejsearrangøren i forbindelse med opsigelsen, opstår for den forelæggende ret det tilknyttede andet præjudicielle spørgsmål, der derfor forelægges, nemlig om grunden til opsigelsen i tidsmæssig henseende skal påberåbes direkte i meddelelsen af opsigelsen, eller om den rejsende efterfølgende kan påberåbe sig objektivt foreliggende ekstraordinære omstændigheder som

omhandlet i pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, og – som her – efterfølgende begrunde sin opsigelse hermed. Såfremt den rejsende kan gøre dette, vil kravet om begrundelse være tilgodeset i den foreliggende sag.

Fortolkningen har i denne henseende efter afdelingens opfattelse nær sammenhæng med det spørgsmål, som allerede er blevet forelagt Domstolen af den østrigske Oberster Gerichtshof den 25. januar 2022 (C-193/22) og af Amtsgericht Düsseldorf (byretten i Düsseldorf) ved kendelse af 8. december 2021 (sagsnummer C-776-21). Det kan være (med)bestemmende for dette fortolkningsspørgsmål, hvilket tidspunkt der skal tages udgangspunkt i med hensyn til betingelserne i pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2. Hvis der med hensyn til betingelserne i pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2, skal tages udgangspunkt i tidspunktet for leveringen af rejsen, kan dette tale for, at den rejsende også efterfølgende, selv om vedkommende tidligere har meddelt opsigelsen uden begrundelse eller med en anden begrundelse, kan påberåbe sig ekstraordinære omstændigheder og en væsentlig påvirkning af rejsen. Det vil imidlertid principielt forholde sig anderledes, hvis det afgørende er en prognosebeslutning på tidspunktet for meddelelsen af opsigelsen. I så fald vil meget tale for, at en begrundelse også er påkrævet på tidspunktet for opsigelsen.

På den ene side støttes antagelsen af, at der gælder en begrundelsespligt i forbindelse med meddelelsen af opsigelsen, efter afdelingens opfattelse af, at rejsearrangøren kun på denne måde kan vide, om selskabet har ret til at gøre et kræve et opsigelsesgebyr eller ej. Desuden vil det medføre en begunstiggelse af en rejsende, der i første omgang opsiges rejseaftalen af en anden grund eller uden grund, og herefter kan opnå, at rejsearrangørens ret til kompensation bortfalder. På den anden side kan et krav om begrundelse allerede på tidspunktet for opsigelsen udgøre en væsentlig påvirkning af forbrugerbeskyttelsen i henhold til direktiv (EU) 2015/2302, hvis der efterfølgende indtræffer ekstraordinære omstændigheder, der ville have medført en ret til opsigelse uden opsigelsesgebyr. Desuden er der ikke fastsat et konkret krav om begrundelse, hvilket også er relevant i denne henseende.

[Udelades] [udsættelse af sagen] [udelades]